

ภาพผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง

มะฮัรในกฎหมายอิสลาม สภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิม ตำบลลิดล อำเภอเมือง
จังหวัดยะลา

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

๑. ชื่อ-สกุล

.....

๒. อายุ

.....ปี

๓. การศึกษาศาสนา

.....

๔. การศึกษาสามัญ

.....

๕. ตำแหน่งทางศาสนา

.....

ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์จะครอบคลุมและอยู่ในขอบเขตของประเด็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง: ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดมะฮัร

1. ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของมะฮัรอย่างไร?

.....

.....

2. ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้มีสิทธิรับมะฮัรอย่างไร?

.....

.....

3. ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอัตราการใช้กระดาษอย่างไร?

.....

.....

4. ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอัตราต่ำสุดและสูงสุดของกระดาษอย่างไร?

.....

.....

5. ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่อนุญาตให้นำมาเป็นกระดาษอะไรบ้าง?

.....

.....

ประเด็นที่สอง: ผู้ที่มีสิทธิ์กำหนดกระดาษ

1. สิ่งที่ถูกกำหนดกระดาษเป็นอะไรบ้าง?

.....

.....

2. ใช้อะไรเป็นมาตรฐานในการกำหนดกระดาษ?

.....

.....

3. ใครเป็นผู้มีบทบาทในการกำหนดกระดาษ?

.....

.....

4. ใครมีอำนาจครอบครองกระดาษ?

.....

.....

5. ปัจจุบันในสังคมของท่านมีการแข่งขันกันเรียกคะแนนเพราะเหตุผลใด?

.....

.....

ประเด็นที่สาม: ปัญหาในการกำหนดคะแนน

1. การกำหนดคะแนนในยุคปัจจุบันมีผลกระทบอย่างไรต่อชุมชนของท่าน?

.....

.....

2. การกำหนดคะแนนที่สูงมีผลต่อการสมัครสภของหนุ่มสาวในชุมชนของท่านอย่างไร?

.....

.....

3. การกำหนดคะแนนที่สูงมีผลอย่างไรต่อการดำเนินชีวิตคู่ของคนในชุมชน?

.....

.....

4. การกำหนดคะแนนที่ต่ำมีผลอย่างไรต่อการดำเนินชีวิตคู่ของคนในชุมชน?

.....

.....

5. ท่านคิดว่าอะไรคือผลกระทบต่อผู้หญิงเมื่อคะแนนสูง?

.....

.....

.....

.....

6. ท่านคิดว่าอะไรคือผลกระทบต่อผู้ชายเมื่อมะฮัรสูง

.....

.....

7. ท่านมีแนวคิดและปฏิบัติอย่างไรที่จะช่วยลดปัญหาของมะฮัรที่มีแนวโน้ม
สูงขึ้นเรื่อยๆ ในชุมชนของท่าน?

.....

.....

Prince of Songkla University
Pattani Campus

Prince of Songkla University
Patani Campus

ภาพผนวก ข

แบบอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาลัยอิสลามศึกษา สำนักงานเลขานุการ งานบัณฑิตศึกษา โทร. 2228

ที่ มอ 751/ว ๒๒3

วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะหมัด ยี่สุนทร

ด้วยนางสาวมารีเยาะ สารณะ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิจัยเรื่อง “มะฮัรตามกฎหมายอิสลาม : สภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิม ตำบลลิถล อำเภอมือจัก จังหวัดยะลา” โดยมี ดร.อัสมัน เตอาลี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ของแบบสัมภาษณ์ ตลอดทั้งให้ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัยต่อไป พร้อมนี้ขอส่งแบบสัมภาษณ์ และข้อมูลสำหรับผู้เชี่ยวชาญแบบสัมภาษณ์วิทยานิพนธ์ จำนวน 2 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

(ดร.ยูโซะ ตาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาลัยอิสลามศึกษา สำนักงานเลขานุการ งานบัณฑิตศึกษา โทร. 2228

ที่ มอ 751/ว ๒๒3

วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต

ด้วยนางสาวมารีเยาะ สารณะ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิจัยเรื่อง “มะฮัรตามกฎหมายอิสลาม : สภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิม ตำบลลิถล อำเภอมือจား จังหวัดยะลา” โดยมี ดร.อัสมัน เตอาลี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ของแบบสัมภาษณ์ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัยต่อไป พร้อมนี้ขอส่งแบบสัมภาษณ์ และข้อมูลสำหรับผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสัมภาษณ์วิทยานิพนธ์ จำนวน 2 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

(ดร.ยูไซะ ตาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาลัยอิสลามศึกษา สำนักงานเลขานุการ งานบัณฑิตศึกษา โทร. 2228

ที่ มอ 751/ก 223

วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เรียน สำเนาแจ้งท้าย

ด้วยนางสาวมารีเยาะ สารณะ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิจัยเรื่อง “มะฮัรตามกฎหมายอิสลาม : สภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิม ตำบลลิคัล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา” โดยมี ดร.อัสมัน แต่อาลี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ของแบบสัมภาษณ์ ตลอดทั้งให้ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัยต่อไป พร้อมนี้ขอส่งแบบสัมภาษณ์ และข้อมูลสำหรับผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสัมภาษณ์วิทยานิพนธ์ จำนวน 2 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

(ดร.ยูโซะ ตาเลาะ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

ข้อความเดียวกันเรียน

1. รองศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะหมัด ยี่สุนทร

ที่ ศธ ๐๕๒๑.๒.๐๘/๑๗๗ ก

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรู่สะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ๙๔๐๐๐

๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยของนักศึกษาปริญญาโท
เรียน

ด้วย นางสาวมารีเยาะ สารณะ รหัสนักศึกษา ๕๖๒๐๔๒๐๐๓๓ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “มะฮัรตามกฎหมายอิสลาม : สภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิม ตำบลลิคิล อำเภอเมืองจังหวัดยะลา” โดยมี ดร. อัสมัน แตอาลี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์จะทำการสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่าง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดกรุณาอนุญาตให้นักศึกษาได้ทำการสัมภาษณ์เพื่อดำเนินการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ยูโซะ ดาเลส)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

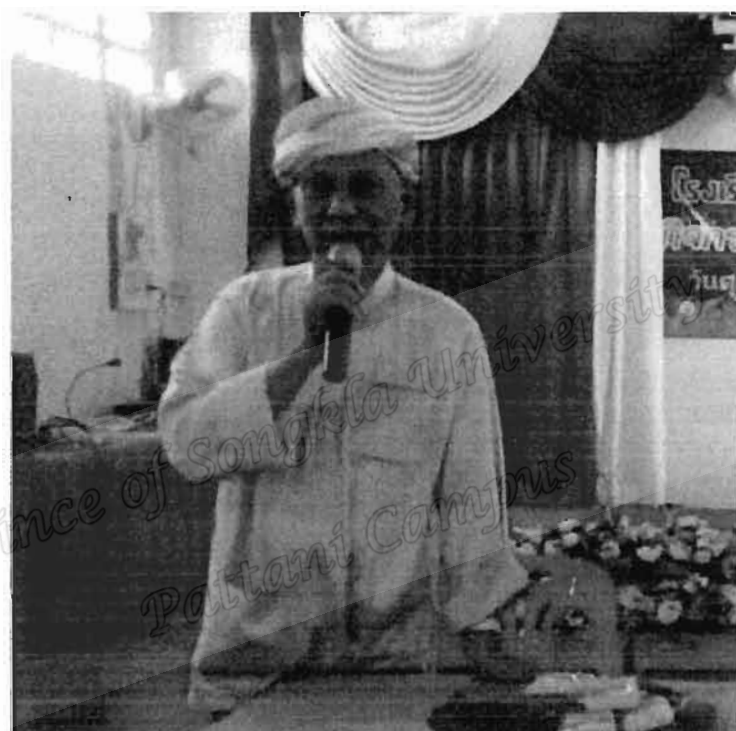
โทรศัพท์ ๐๖-๑๑๙๐-๐๓๖๑

โทรสาร ๐-๗๓๓๔-๘๗๒๖

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาพผนวก ก

ภาพถ่ายภาพสนาม

ผู้นำทางศาสนา อีหม่ามบ้านบาตัน ตำบลลิคด อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

นายชากาเรีย ยูโซ๊ะ

ผู้นำทางศาสนา เกาะฎีบ้านบาตัน ตำบลลิคูล อำเภอมือทอง จังหวัดยะลา

นายฮัสnulเลาะ ยูโซ๊ะ

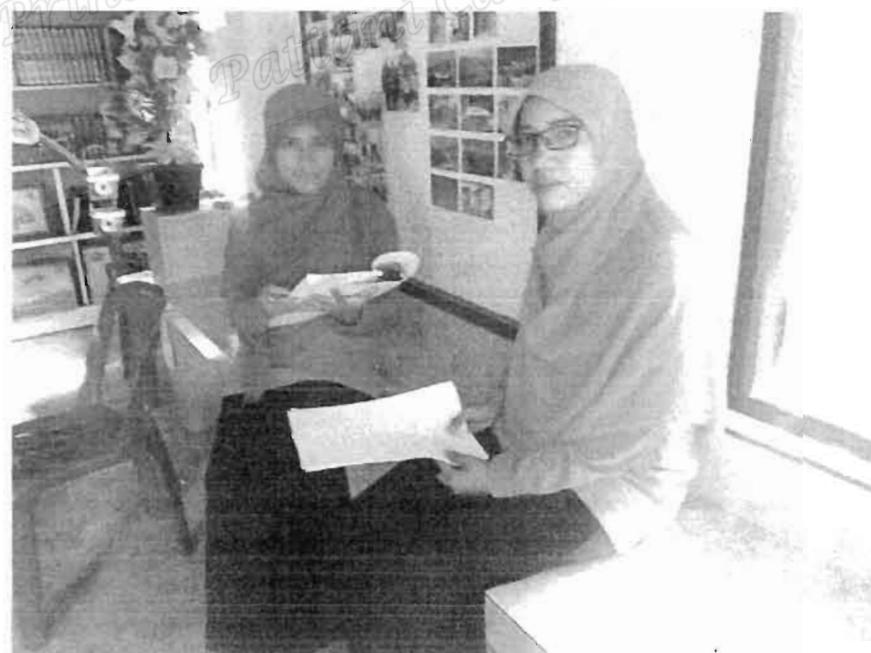
ผู้นำทางศาสนา บิลาลบ้านบาตัน ตำบลลิคูล อำเภอมือเมือง จังหวัดยะลา

นายมะดารี กานู

ครูสอนศาสนาโรงเรียนประทีปวิทยา

นางคอรีเฮาะ เจะเลาะ

ครูสอนศาสนาโรงเรียนประทีปวิทยา

นางอาอีเซาะห์ เซ็ง

ครูสอนสามัญ โรงเรียนประทีปวิทยา
นางรอฮานี ยะซ็อริ

ครูสอนสามัญ โรงเรียนประทีปวิทยา

นายอัปตุรรอเซาะ ลาเต๊ะ

ภาพผนวก ง

นิพนธ์ต้นฉบับ

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

มะฮัรตามกฎหมายอิสลาม : สภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิม
ตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา¹

มารียะฮะ สารนะ²

ดร.อัสมัน แตอาลี³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับมะฮัรในกฎหมายอิสลาม (2) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาที่เกี่ยวกับมะฮัรในการนำไปใช้ของมุสลิมในตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพประกอบด้วยเอกสารและภาคสนาม เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ (1) แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยการสัมภาษณ์ครอบครัวที่มีบุตรสาวแต่งงานแล้วจำนวน 20 ครอบครัว และประกอบด้วยคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ (2) ประเด็นสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างครอบครัวที่มีบุตรสาวแต่งงานแล้ว และเจาะลึกเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการนำไปใช้ของมุสลิม

ผลการวิจัยพบว่ามะฮัร คือ ทรัพย์สินเงินทองหรือคุณประโยชน์อื่นๆที่ฝ่ายชายต้องมอบให้ฝ่ายหญิง เนื่องจากการสมรส ดังปรากฏในอัลกุรอาน ความว่า “และพวกเจ้าจงให้ทรัพย์สินมะฮัรแก่บรรดาหญิง ด้วยความเต็มใจ” (อัลนิซาอ:4)

สังคมปัจจุบันมีความเข้าใจเกี่ยวกับมะฮัรไม่สอดคล้องและไม่ตรงเจตนารมณ์กับกฎหมายอิสลามที่แท้จริง โดยจะพบสภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิม ตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ซึ่งในปัจจุบันมุสลิมตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องมะฮัรตามกฎหมายอิสลามน้อยมาก โดยส่วนใหญ่จะกำหนดค่ามะฮัรตามการศึกษา การงานอาชีพ ฐานะ และตำแหน่งทางสังคมของฝ่ายหญิง ทั้งหมดนี้มีผลต่อการกำหนดค่ามะฮัรที่มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ ในตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

คำสำคัญ : มะฮัร กฎหมายอิสลาม

¹ ส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

² นักศึกษาปริญญาโท

³ อาจารย์ที่ปรึกษา

**Mahar In Islamic Law : States and Problems of
Implementation
For Muslims In Lidun Muang Yala⁴**

**Mariyoh Sarana⁵
Dr.Asman Taeali⁶**

Abstract

The objectives of this research were 1) To study mahar in Islamic laws 2) To study states and problems of Implementation for muslims in Lidun Muang Jala

This research was qualitative research including documents and filed study. The research instrument were 1) Interview form including 20family with having daughters was married and including the question for interview 2)The Issues for interview the sample group of them bout states and problems of implementation for muslims.

The results found that mahar were money or other benefit which the male spouse provide to her due to married (nikah) as Allah say in the Al-quran: “And give women (upon marriage) their bridal gifts graciously”

Now In a society where the maqasid shariah has lost understanding by seeing states and problems of implement for muslims in Lidun Muang Jala. Nowadays, Lidun Muang Yala found that low understanding about mahar according to Islamic laws. Most will be configured according to the education and career status and social position of women. All this affects the configuration of the mahar is increasing steadily in Lidun Muang Jala

Keywords: Mahar , Islamic laws

⁴ Thesis Outline in Islamic Studies prince of Songkla University

⁵ Student in Master of Islamic Studies

⁶ Lecturer

บทนำ

การมีคู่ครองหรือคู่ชีวิตเป็นเรื่องธรรมชาติที่พระองค์อัลลอฮ์ﷻทรงประทานไว้ให้แก่สรรพสิ่งทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นมนุษย์ สัตว์และพืชโดยเฉพาะอย่างยิ่งพระองค์ทรงกำหนดให้เป็นวิธีการสืบทอดสายตระกูลด้วยเช่นกัน ดังที่พระองค์ได้ตรัสไว้ว่า

﴿وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾

(الذاريات: 49)

ความว่า “และจากทุกๆ สิ่งนั้นเราได้สร้างขึ้นเป็นคู่เพื่อพวกเขาจะได้ใคร่ครวญ”

(อัลซารียาต อายะฮที่ :49)

พระองค์อัลลอฮ์ﷻได้ยืนยันไว้ว่า พระองค์ทรงสร้างคู่ครองให้แก่มนุษย์เพื่อให้เกิดความรัก ความอบอุ่น และความเมตตา เพื่อพวกเขาจะได้ใช้ชีวิตร่วมกัน ดังที่พระองค์อัลลอฮ์ﷻได้ตรัสไว้ว่า

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ

بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾

(الروم: 21)

ความว่า “และส่วนหนึ่งของสัญญาณทั้งหลายของพระองค์ คือการที่พระองค์ได้ทรงสร้างคู่ครองให้แก่พวกเขาเองจะได้สงบอยู่กับนาง และทรงให้มีความรักใคร่และเมตตาระหว่างพวกเขา แท้จริงในการนี้แน่นอน ย่อมเป็นสัญญาณแก่กลุ่มชนผู้ไตร่ตรอง”

(อัลรุม อายะฮที่ : 21)

Al-khin ได้กล่าวไว้มีใจความว่า “เมื่อพระองค์อัลลอฮ์ﷻ เป็นผู้ทรงสร้างมนุษย์ขึ้นมา และได้กำหนดให้มนุษย์นั้นมีสัญชาตญาณความต้องการทางเพศ ที่ทำให้ผู้ชายมองสตรีด้วยความพึงพอใจเช่นเดียวกับสตรีทางธรรมชาติในด้านนี้และจัดให้มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยการได้บัญญัติการสมรส เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการที่ฝังตัวอย่างมั่นคง และแน่นแฟ้นอยู่ในส่วนลึกของมนุษย์ทั้งเพศชายและเพศหญิง โดยถือว่าการสมรสเท่านั้นที่จะสนอง

ความต้องการในลักษณะนี้โดยมีหลักการมารองรับ ซึ่งอิสลามไม่ได้ใช้ให้เก็บกตัญญูชาตินี้ไว้ และไม่ได้ทำลายความเป็นชาย ด้วยการห้ามสมรสหรือด้วยการเรียกร้องไปสู่ลัทธิการไม่มีภรรยา” (Al-khin, 1996:2/9)

แต่อิสลามก็ไม่ปล่อยให้สัจชาติญาณความต้องการทางเพศของมนุษย์เป็นไปอย่างอิสระเสรีอย่างไร้ขอบเขต เพราะจะเป็นการทำลายตนเอง ทำลายผู้อื่น ทำลายจริยธรรม และทำลายสถาบันครอบครัว และเป็นการเปิดประตูรับการล่อลวงของชัฎอน (มารร้าย) แต่อิสลามมีจุดยืนที่มั่นคง อยู่ที่สายกลางตอบสนองความต้องการทางธรรมชาติของมนุษย์โดยให้พวกเขาสามารถแสดงบทบาทในทางที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์ในการกำเนิดมนุษย์และดำรงคงอยู่ต่อไป (อรุณ บุญชม.ม.ป.ป.4:5 และ Al-khin 1996 2/10)

ในการสมรสนั้น อิสลามได้บัญญัติมะฮัร เพื่อเป็นการแสดงความจริงใจความบริสุทธิ์ใจและการให้เกิดศานติที่มีต่อภรรยา โดยเปิดเผยความต้องการอย่างจริงใจของชายที่ประสงค์จะอยู่ร่วมรวมเป็นสามีภรรยา และดำเนินตามหลักการใช้ชีวิตคู่อย่างสมเกียรติ และอีกประการหนึ่งการมอบมะฮัร ให้ฝ่ายสตรีก็เพื่อเป็นเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในเรื่องเครื่องแต่งกายและค่าใช้จ่ายอื่นๆของฝ่ายสตรีในเรื่องการสมรส(อรุณ บุญชม ม.ป.ป.:4/5และAl- khin 1996:2/72)

อิสมาแอ อาลี กล่าวว่า “ มะฮัร คือทรัพย์สินค่าสมรสที่ชายต้องการชำระให้แก่สตรีอันเนื่องมาจากการสมรส และเป็นสิทธิโดยสมบูรณ์ของภรรยาเพียงผู้เดียวเท่านั้น โดยบุคคลอื่นไม่มีสิทธิใดๆเลยในมะฮัรไม่ว่าจะเป็นใครก็ตาม” (อิสมาแอ อาลี 2547: 61) พระองค์ﷺ ได้ตรัสไว้

﴿وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً﴾

(:النساء)

ความว่า “และพวกเจ้าจงมอบแก่บรรดาสตรี ซึ่งมะฮัรของพวกนางด้วยความเต็มใจ”

(อันนิซาอฺ อายะฮฺที่ 4)

มะฮัร อาจจะเป็นเงินทองหรือทรัพย์สินอย่างอื่นก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นกับข้อตกลงทั้งสองฝ่าย(วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาลัยปัตตานี ม.ป.ป.:12) เช่น บ้านเรือน

เรียกสวน ไร่ นา เครื่องประดับ ฯลฯ สิทธิและประโยชน์จากทรัพย์สิน เช่น สิทธิการอาศัยอยู่บ้าน สิทธิการเพาะปลูกบนที่ดินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่ได้จากทรัพย์สินและสามารถกำหนดเป็นราคาได้ (อิสมาแอ อาลี, 2547:61)

มะฮัรไม่ใช่ค่าตัวในการประเมินราคาของสินค้า "ผู้หญิง" จึงมิใช่สินค้าที่ผู้ปกครองสามารถตั้งราคาค่าตัวเพื่อซื้อขายกัน ถ้าค่าตัวสูงกลับกลายเป็นว่าสินค้านั้นต้องดี แต่ถ้าค่าตัวถูกสินค้าที่ได้ อาจไม่ใช่ของดี การมอบในลักษณะนี้ถือเป็นการดูถูกศักดิ์ศรีของสตรี เพราะของแพงอาจไม่ใช่อะไรที่คิดไว้ก็ได้ อิสลามจึงไม่กำหนดค่ามะฮัร แต่ได้มอบหมายให้กับความพร้อมของฝ่ายชายและความสบายใจของฝ่ายหญิง ซึ่งเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของแต่ละสังคมที่แตกต่างกันไป

อัลกุรอานได้กล่าวถึงเรื่องราวในอดีตที่นะบีมุฮัมมัดได้ยกลูกสาวให้แต่งงานกับนะบีมูซา โดยตั้งเงื่อนไขว่า ให้นะบีมูซา ทำงานเป็นลูกจ้างเป็นเวลา 8 ปี เพื่อเป็นค่าตอบแทนในการแต่งงานในครั้งนี้ ซึ่ง นะบีมูซา ได้เพิ่มอีก 2 ปี รวมเป็น 10 ปี การทำงานโดยไม่คิดค่าจ้างในครั้งนี้ หากประเมินเป็นตัวเลขแล้วเป็นจำนวนที่มากมาย แต่ไม่ใช่เป็นหลักฐานเพื่อนำจะมาปฏิบัติ อย่างน้อยเพื่อเป็นบทเรียนว่าการกำหนดค่ามะฮัรระหว่างแหวนเหล็กเพียงหนึ่งวงหรือการสอนอัลกุรอานกับการเป็นลูกจ้างเป็นระยะเวลาถึง 10 ปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับธรรมเนียมประเพณีที่ปฏิบัติกันในสังคม และในแต่ละยุค แต่ละเหตุการณ์⁷

หลักการอิสลามข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยในประเด็นค่ามะฮัรดังกล่าวซึ่งผู้วิจัยพบว่าในปัจจุบันสภาพปัญหาที่เกี่ยวกับการกำหนดค่ามะฮัรของมุสลิม ในตำบลลิคล อำเภอมือง จังหวัดยะลา มีหลายด้านด้วยกัน เช่น ด้านสภาพพื้นที่ ด้านระดับการศึกษา ด้านอาชีพและด้านฐานะหรือตำแหน่งทางสังคม เป็นต้น ซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชากรส่วนใหญ่จะอาศัยเป็นชุมชนกึ่งเมือง ประกอบอาชีพ ฐานะ และตำแหน่งทางสังคมที่หลากหลาย เช่น รับราชการ พนักงานบริษัท เกษตรกร กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อีمامมัศยิด ตลอดจนนักการเมืองท้องถิ่น เป็นต้น ประชากรตำบลลิคล อำเภอมือง จังหวัดยะลา ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาที่หลากหลาย เช่นกัน และหลายระดับ เช่น สำเร็จจากต่างประเทศ สถาบันอุดมศึกษา และสถาบันการศึกษา ปอเนาะ เป็นต้น อีกทั้งค่านิยมประชากรในพื้นที่ตำบลลิคล อำเภอมือง จังหวัดยะลา ยังมีการ

⁷ มัสลัน มหะมะ แต่งงานง่าย ซินายาก มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

แข่งขันในลักษณะวัดผู้นิยมค่อนข้างสูง ซึ่งทั้งหมดนี้มีความเกี่ยวข้องกับการกำหนดมะฮัรที่มีแนวโน้มสูงอีกด้วย

ดังนั้นจากประเด็นปัญหาและด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจและเล็งเห็นความสำคัญจะศึกษาเรื่อง “มะฮัรตามกฎหมายอิสลาม สภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิม ตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา” ซึ่งผู้วิจัยมีความมุ่งหวังที่จะให้วิจัยเรื่องนี้ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการแก้ ปัญหา เรื่องมะฮัรดังกล่าวและส่งเสริมในการปฏิบัติเพื่อสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายอิสลามต่อไป

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ในการวิจัยเรื่อง “มะฮัรตามกฎหมายอิสลาม สภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิม ตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา” มีดังนี้

1. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับมะฮัรในกฎหมายอิสลาม
2. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาที่เกี่ยวกับมะฮัรในการนำไปใช้ของมุสลิม ในตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีวิจัยเอกสารและสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (Indepth Interview)

1. วิจัยเอกสาร: ผู้วิจัยรวบรวมอายุอะฮ์ในคัมภีร์อัลกุรอานและอัลหะดีษที่เกี่ยวข้องกับมะฮัรตามหลักกฎหมายอิสลาม รวมถึงทัศนะของนักวิชาการอิสลามและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมะฮัร

ประเภทของเอกสารที่เลือก

1.1 เอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) มีดังนี้

1. คัมภีร์อัลกุรอาน และหนังสือตัฟซีร์อัลกุรอาน
2. หนังสืออัลหะดีษ
3. หนังสือต่างๆของบรรดานักวิชาการอิสลามที่เกี่ยวข้องกับมะฮัร

1.2 เอกสารทุติยภูมิ (Secondary Sources) มีดังนี้

- 1.เอกสาร วิทยานิพนธ์ วิจัย บทความ และวารสารที่เกี่ยวข้องกับมะฮัรตามกฎหมายอิสลาม
- 2.หนังสือพจนานุกรมอธิบายศัพท์
- 2.สัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) โดยการเลือกสัมภาษณ์ครอบครัวมุสลิมที่มีบุตรสาวแต่งงานแล้วที่ยังสืบครอบครัวเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของมะฮัร ผู้วิจัยจึงกำหนดครอบครัวประชากรดังต่อไปนี้
 - 1.โต๊ะอิหม่ามตำบลลิคด
 - 2.โต๊ะบิลาตตำบลลิคด
 - 3.โต๊ะครูปอเนาะตำบลลิคด
 - 4.ครูสอนศาสนาและสามัญโรงเรียนประจำปวิทยาลัยตำบลลิคด
 - 5.ชาวบ้าน ตำบลลิคด

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีลักษณะร่วมคือลักษณะครอบครัวที่มีบุตรสาวแต่งงานแล้วซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีดังต่อไปนี้

- 1.โต๊ะอิหม่ามตำบลลิคด เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนหนึ่งคน
2. โต๊ะบิลาตตำบลลิคด เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนหนึ่งคน
3. โต๊ะครูปอเนาะตำบลลิคด เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนสามคน
4. ครูสอนศาสนาและสามัญโรงเรียนประจำปวิทยาลัยตำบลลิคด เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนห้าคน
5. ชาวบ้านตำบลลิคด เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนสิบคน

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

1.ผลการวิจัย

1.1ศึกษาเกี่ยวกับมะฮัรในกฎหมายอิสลาม

นิยามของมะฮัรในเชิงภาษา

คำว่า มะฮัร ในเชิงภาษามาจากคำว่า (مهرالمراة) มะฮะรอ อัดมัรอะตะมะฮัรัน มี ความหมายว่าการมอบและการจ่ายมะฮัรให้แก่สตรี)

มะฮัรแปลว่า คำสมรส สำหรับพหูพจน์ของมะฮัร คือ มุฮูร การอ่านและการสะกดกริยาของ มะฮัร

(مهر) เหมือนคำมะนะอะอา (منع) และนะเศาะเราะะ (نصر) พยัญชนะตัวแรก ตัวที่สอง ตัวที่สาม อ่านด้วยสะกดข้างบน คำว่า (أمهرا) หมายถึง จ่ายมะฮัรให้แก่สตรี (Al- abbadi, fairuz 1/318)

นิยามของมะฮัรในเชิงวิชาการ

ความหมายของมะฮัรในเชิงวิชาการ มะฮัรหมายถึง สิ่งทีวาญิบ(จำเป็น)ด้วยสาเหตุการ สมรสหรือการเสพเมถุนเนร โทษ(การร่วมประเวณีโดยสำคัญผิดตัว)หรือการมีเพศสัมพันธ์โดย บังคับ⁸

ดูสุกียี่ให้ความหมายของคำว่ามะฮัรว่า ทรัพย์สินที่ชายจำเป็นต้องมอบให้แก่ภรรยาเพื่อเป็น การตอบแทนจากการเสพสุขอวยเพศของนาง⁹

เหตุผลในการการบัญญัติมะฮัร

อัลลอฮุ^ﷻ ได้บัญญัติการสมรส ทั้งได้ทั้งระเบียบการเพื่อเป็นองค์ประกอบและได้กำหนด เงื่อนไขเพื่อรองรับการสมรส นักกฎหมายอิสลามได้ให้การสมรสเริ่มต้นด้วยจำนวนเฉพาะแล้วตาม ด้วยกฎเกณฑ์ต่างๆของการสมรส ส่วนหนึ่งของกฎเกณฑ์เหล่านั้นคือมะฮัรเป็นกฎเกณฑ์ของสัญญา สมรสอัลลอฮุ^ﷻ ได้กำหนดให้มะฮัรเป็นหน้าที่ของสามีในการแสวงหาความสุขจากการมี เพศสัมพันธ์กับภรรยา ทั้งมีการบัญญัติให้ชายต้องจ่ายมะฮัรให้กับหญิงทั้งในอัลกุรอานและอัลหะดีษ และมีการห้ามผู้ปกครองยึดเอามะฮัรของลูกมาเป็นกรรมสิทธิ์ตัวเอง เพราะบุตรสาวนั้นไม่ใช่สินค้า ที่จะมาซื้อขายและแลกเปลี่ยน แต่ทว่านางคือผู้สูงส่งและมีเกียรติยิ่ง ซึ่งนางคือความไว้วางใจ(อา มานะฮฺ)ที่สามีจะต้องปกป้องรักษา ดังนั้นเมื่อผู้ชายต้องการแสวงหาความสุขจากการมีเพศ สัมพันธ์

⁸ อิบน์ มินศูร ลีซานุลอะรอบีย , دارุศศอดีร, เบรุต 1995 เล่ม13 , หน้า202

⁹ อีรรอฟีอี , อัลอะชีร ชะเราะฮฺ อัลอะญีร دارุสลามุลอะลามียะฮฺ เบรุต 997 หน้า 8 หน้า229

กับผู้หญิง และแสวงหาผลประโยชน์จากนางในการใช้ชีวิตร่วมกัน อิสลามได้บัญญัติกฎหมายเฉพาะกับชายโดยการให้ผู้ชายมอบมะฮัรให้กับหญิงที่ตนได้สมรส เพื่อเป็นการแสดงถึงความจริงใจ ในความต้องการของชายที่มีต่อหญิง คังอัลลอฮ์¹⁰ ได้กำหนดมะฮัรกับท่านนบีอาดัมขณะที่ท่านต้องการเข้าใกล้นางหะวาอู โดยมาลาอิกะฮ์ได้กล่าวกับนบีอาดัมว่า "โอ้ออาดัมท่านจงออกห่างจากนางจนกว่าจะได้มอบมะฮัรให้แก่นาง"แบบ อย่างดังกล่าวบ่งบอกว่า ภริยาถือผู้เป็นเจ้าของมะฮัรอย่าง สมศักดิ์ศรี และเป็นการให้เกิดริศซิงกันและกันในทุกยุคทุกสมัย¹⁰

ในบทบัญญัติของอิสลามย่อมมีเหตุผลเสมอ ไม่ว่าอิสลามจะมีการบัญญัติเรื่องใดก็ตาม มะฮัรก็เช่น เดียวกัน อัจจุหัยลีกล่าวว่า เหตุผลในการบัญญัติมะฮัรนั้นเป็นการเปิดเผยความต้องการอย่างจริงใจของฝ่ายชายในการสมรสและการใช้ชีวิตฉันท์สามีภรรยา เป็นการชกชองและให้เกิดริศซิงแก่หญิง เป็นจุดเริ่มต้นของราก ฐาน แห่งการดำเนินชีวิตคู่อย่างสมเกียรติ เพื่อให้ความตั้งใจในการดำเนินชีวิตคู่ นั้นสมบูรณ์และเป็นการสมรสที่มั่นคง และเพื่อฝ่ายหญิงจะได้เตรียมตัวในสิ่งที่จำเป็น จากเครื่องแต่งการและค่าใช้จ่ายอื่นๆในการสมรส¹¹

อิสลามได้บัญญัติมะฮัร ไม่ใช่เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนระหว่างตัวผู้เป็นภริยากับสิ่งที่มีค่าของสามี แต่มะฮัรคือเกียรติแห่งความดีที่สูงส่งของหญิง ท่านบูรฮานุดดีน ได้กล่าวว่า อิสลามได้บัญญัติ มะฮัรเพื่อให้เกิดความมีเกียรติแห่งการสมรสไม่ใช่บัญญัติมะฮัรเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเสมือนกับ ราคาสินค้าจากการซื้อขายหรือเป็นค่าจ้างจากการว่าจ้างเพราะหากเป็นเช่นนั้นแล้วจำเป็นจะต้อง ระบุมะฮัรก่อนสัญญาสมรสแต่สัญญาสมรสนั้นต้องใช้ได้โดยไม่ต้องระบุมะฮัรในขณะที่ทำสัญญา สมรส¹²

สรรพสิ่งทั้งหลายในโลกที่อัลลอฮ์¹⁰ ทรงสร้างมาล้วนแต่มีความสำคัญและค่าในตัวมันเอง ไม่ว่าสิ่งนั้นจะมีความแข็งแกร่งหรือมีความอ่อนโยน ผู้ชายและผู้หญิงก็เช่นเดียวกันทั้งสองมีความสำคัญและมีค่าที่แตกต่างกัน ถ้ามองถึงสภาพทั่วไปแล้ว ชายน่าจะใช้กำลังและแข็งแกร่งที่มีอยู่ บังคับและขู่เชิญเพื่อให้ได้นางมาครอบครอง แต่ด้วยความอ่อน โยนความมีค่าในตัวหญิง จึงทำให้

¹⁰ อัลฮัรบี,มุหมี อัลมุห์ตาดญู ชาเราะฮะ อัลมันฮัจญู คารุญญุลอิสลามียะฮฺ เบรุต 1975 เล่ม3,

¹¹ อัจจุหัยลี ฟิกฮุลอิสลามียะฮฺ อะอะดีลละตุฮฺ คารุญฟีกริ ตามัสกัล 1989 หน้า 253

¹² บูรฮานุดดีน ฮิตายะฮฺ ชัรอะฮะ บิดายะตุลมุบตะตี อัลอะมีรอดุลกุบวา ฮีอิปต์ 1315 เล่ม 2 หน้า 434-435

ชายต้องจำยอมที่จะต้องสรรหาและสละในสิ่งที่มีค่าเพื่อแลกกับตัวนาง สิ่งนั้นคือมะฮัรที่อิสลามได้กำหนดให้กับชายต้องมอบให้กับหญิงที่เขาสมรส อิสลามได้กำหนดมะฮัรตามสภาพที่เป็นจริงและถูกต้อง ซึ่งเป็นที่ยอมรับของมนุษยทั้งโลก เป็นการเป็นความและรักษาปกป้องสิทธิซึ่งกันและกัน

บทบัญญัติของมะฮัร

มะฮัรเป็นสิ่งที่วาญิบฝ่ายชายต้องจ่ายให้ฝ่ายหญิง เป็นมติเอกฉันท์ของนักกฎหมายอิสลามโดยไม่มีผู้ใดคัดค้าน¹³ อิบนุกุดามะฮุ กล่าวว่ามีอิสลามได้กำหนดมะฮัรเป็นสิ่งที่วาญิบในทุกครั้งที่การทำสัญญาสมรสโดยสามีต้องจ่ายให้แก่ภรรยา แต่ว่าการระบุมะฮัรในขณะที่ทำสัญญาสมรสนั้นไม่ได้เป็นเงื่อนไขในการที่จะทำให้สัญญาสมรสนั้นถูกต้องใช้ได้¹⁴ คัมภีร์ของอัลลอฮ์ﷻ ว่า

﴿ لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَوْ تَفَرَّضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً ﴾

(البقرة: 236)

ความว่า “ไม่มีบาปใดๆแก่พวกเจ้า ถ้าหากหย่าหญิง โดยที่พวกเจ้ายังมีได้และต้องพวกนางหรือได้กำหนดมะฮัรใดๆแก่พวกนาง”

อัลลอฮ์ﷻ ได้ยกบาปจากการหย่าในการสมรสที่ไม่ได้ระบุมะฮัร การหย่าหญิงจะไม่เกิดขึ้นเว้นแต่ในกรณีที่สัญญามีความถูกต้องสมบูรณ์เท่านั้น ดังนั้นการสมรสโดยไม่ระบุมะฮัรถือว่าใช้ได้ แต่ตามที่กล่าวมาแล้วว่า มะฮัรเป็นสิ่งที่วาญิบสามีต้องจ่ายให้แก่ภรรยาอันเป็นผลของสัญญาสมรส หากไม่ได้ระบุมะฮัรในสัญญาสมรส ก็เป็นหน้าที่ของสามีที่ต้องจ่ายมะฮัรมิยิล เพราะการสมรสจะไม่มีมะฮัรไม่ได้ คัมภีร์ของอัลลอฮ์ﷻ ว่า

﴿ وَأَجَلَ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَلِكَ أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً ﴾

¹³ อัลนาวาวี อัลมััจญ์มูฮฺ ชัรฮฺมุสลิมฮับ 1996 เล่ม 18 หน้า 4

¹⁴ อิบนุกุดามะฮุ อัลมุขนี มักตะบาตุลมานาร ฮีปต์ 1367 หน้า 712

(النساء: 24)

ความว่า “และได้ถูกอนุมัติแก่พวกเจ้าที่นอกเหนือจากนั้นในการที่พวกเจ้าจะแสวงหามาด้วยทรัพย์สินของพวกเจ้าในฐานะเป็นผู้สมรส มิใช่ในฐานะผู้ล่วงประเวณี ดังนั้นหญิงใดที่พวกเจ้าเสพสุขด้วยนางจากบรรดาหญิงเหล่านั้น ก็จงให้แก่พวกนางซึ่งสินตอบแทนแก่พวกนาง

ผู้มีสิทธิในค้ำมะฮัร

สิ่งที่เกี่ยวข้องกับค้ำมะฮัร มะฮัรเป็นสิทธิของสตรี ฉะนั้นค้ำมะฮัรจึงเป็นสิทธิของนาง โดยไม่มีใครมีสิทธิร่วมกับนาง นางจึงมีสิทธิครอบครองค้ำมะฮัรแต่เพียงผู้เดียว¹⁵

มะฮัรเป็นสิทธิของภรรยาคนเดียว โดยไม่มีใครมีสิทธิในมะฮัรนั้น มะฮัรเป็นสิ่งที่นางจะเอาไปใช้ในสิ่งที่จำเป็นที่นางจะเอาไปใช้ในสิ่งที่เป็นการต้องการของนาง¹⁶

อัลลอฮ์ทรงตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ وَأَتُوا النِّسَاءَ صِدْقًا مِّنْ بَيْنِكُمْ ﴾

(النساء: 4)

ความว่า “และพวกเจ้าจงให้แก่บรรดาหญิงซึ่งมะฮัรของนาง ด้วยความเต็มใจ”

การกำหนดอัตรามะฮัร

นิติศาสตร์อิสลามได้กำหนดขอบเขตของความน้อยและความมากของมะฮัรเอาไว้ เพราะมนุษย์นั้นแตกต่างกันในของความรวย ความยากจน และแตกต่างกันในเรื่องของความกว้างขวางและคับแคบของแต่ละชนบทรณนิยมประเพณีในการปฏิบัติ ดังนั้นนิติศาสตร์อิสลามจึงปล่อยเอาไว้อย่างกว้างๆ เพื่อปล่อยโอกาสให้แต่ละคนไปตามความสามารถของพวกเขาและตามสภาพของพวกเขา และประเพณีปฏิบัติของพวกเขา ด้วยเหตุนี้จึงได้มาในเรื่องนี้ระบุว่าไม่มีการวางเงื่อนไขในมะฮัร นอกจากว่าสิ่งหนึ่งที่มีค่า โดยไม่ต้องพิจารณาถึงความมากหรือน้อย ดังนั้นจึง

¹⁵ ฮัล ซัรบีนี มุหมินี อัลมุห์ตาดญ์ ซาเวอะฮ์อัลมันฮัจญ์ ตารุลกุฎูบุลอิสลามียะฮ์ เบรุต 1975 หน้า 226

¹⁶ ฮับตุลกาอิมฮัยดาน อัลมุฟัซซิล ฟี อะฮุกามิลมรอะฮ์ มุสลิลาตุลริสาละฮ์ เบรุต 1993 เล่ม 7 หน้า 52

อนุญาตให้แม้จะเป็นแหวนที่ทำด้วยเหล็กสักรวงหนึ่งหรืออินทผาลัมหนึ่งด้วย หรือด้วยซอนคัมภีร์ของอัลลอฮ์ หรือสิ่งที่คล้ายๆกัน ทั้งนี้เมื่อทั้งสองฝ่ายได้ยินยอมหรือพอใจ¹⁷

อัตราค่าสุดของมะฮัร

นักกฎหมายอิสลามได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับอัตราค่าสุดของมะฮัร ว่าทัศนะดังนี้

1. ทัศนะมัซฮับชะนะฟีย์ กล่าวว่า มะฮัรที่น้อยที่สุดนั้นคือ สิบดิรฮัม¹⁸
2. ทัศนะมัซฮับมาลิกีย์ กล่าวว่า มะฮัรที่น้อยที่สุดนั้นคือ สามดิรฮัม หรือ หนึ่งส่วนสี่ดีนาร์หรือที่เหมือนกับทั้งสอง จากสิ่งที่สามารถตราค่าได้จากสิ่งของต่างๆหรือทุกสิ่งที่สะอาดไม่เป็นสิ่งที่สกปรกในด้านกฎหมายอิสลามถือว่าเป็นสิ่งมีค่าจากสิ่งของต่างๆหรือสังหาริมทรัพย์ หรือสังหาริมทรัพย์ที่กฎหมายถือว่าใช้เป็นประโยชน์ได้ ไม่ใช่เครื่องดนตรี หรือเป็นสิ่งที่สามารถจะรับมอบให้กับภริยาได้ มีลักษณะ ชนิด และจำนวนที่ชัดเจน
3. ทัศนะมัซฮับชาฟีอี๊ และหัมบะลี๊ ได้กล่าวว่า ทุกสิ่งที่ถูกเรียกว่าทรัพย์สิน หรือทุกสิ่งที่สามารถตราค่าด้วยทรัพย์สินได้ ถือว่าใช้เป็นมะฮัรได้ เมื่อทั้งสองฝ่ายมีความพึงพอใจ¹⁹
4. ท่านอิบนุอูษาม กล่าวว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นสิ่งของใช้เป็นมะฮัรได้ ถึงแม้จะเป็นเมล็ดงาก็ตาม²⁰
5. ทุกสิ่งที่มีราคาใช้เป็นมะฮัรได้ไม่ว่าจะมีราคาด้วยตัวของมันเอง หรือสิ่งที่มีราคาที่มีลักษณะเดียวกัน²¹

ไม่มีการกำหนดอัตรามะฮัรสูงสุดของมะฮัร

นักกฎหมายอิสลามมีความเห็นแตกต่างกันในการกำหนดอัตรามะฮัรค่าสุดของมะฮัร แต่ไม่มีความขัดแย้งกันในการกำหนดอัตราสูงสุดของมะฮัร ดังนั้นอัตรามะฮัรจำนวนเท่าไรก็ได้ที่คู่สามี

¹⁷ สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ พิกษุซซุนนะฮ์ จีรรัชการพิมพ์ กรุงเทพฯ 2525 เล่ม 3 หน้า 214

¹⁸ เขากานี นัยลุลเอาฏอร มุศฎอฟาอัลหิลลิล ม.ป.พ. ซียิปต์ ม.ป.ป เล่ม 6 หน้า 167

¹⁹ อัลนะวาเวีย อัลมััจญ์มูฮ์ ชัรฮุลมัซฮับ 1996 หน้า482

²⁰ อิบนุอูษาม มุหฺลีย์ อัลนัศร วัลเซากี เบรุต ม.ป.ป เล่ม 15 หน้า 1687

²¹ อิลนุ กัยยิม ชาตัลมูอาส ฟี ฮุดี คัยรุลฮีบาค อัลบานี ฮิลฮิลลี ซียิปต์ 1950 หน้า 178

กริยาที่มีความพึงพอใจ อิบนุกุตมาะฮุกกล่าวว่า สำหรับอัตราสูงสุดของมะฮัรนั้น ไม่มีการกำหนดโดยมติเอกฉันท์ของนักกฎหมายอิสลาม²²

1.2สภาพและปัญหาที่เกี่ยวกับมะฮัรในการนำไปใช้ของมุสลิม ในตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

จากการศึกษาเรื่อง มะฮัรตามกฎหมายอิสลาม สภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิม ตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ผู้วิจัยได้

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์เชิงลึกโดยเลือกสัมภาษณ์ครอบครัวมุสลิมที่มีบุตรสาวแล้ว ยี่สิบครอบครัว เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล

หรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ สภาพและปัญหามะฮัรการปฏิบัติใช้จริงในสังคม ตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา สรุปผลการวิจัยดังนี้

1.ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดมะฮัร ส่วนใหญ่แล้วครอบครัวที่มีบุตรสาวแต่งงานแล้ว มีความรู้ความเข้าใจในความหมายของมะฮัรตามบทบัญญัติในกฎหมายอิสลามพอสมควร สามารถบอกความหมายของมะฮัร สิทธิการเรียกมะฮัรร่วมกับการกำหนดสิ่งที่สามารถมากำหนดเป็นมะฮัรได้

2.ด้านผู้ที่มีบทบาทและสิทธิในการกำหนดมะฮัร ส่วนใหญ่แล้วครอบครัวที่มีบุตรสาวที่แต่งงานแล้ว สามารถที่จะอธิบายและเข้าใจในบทบาทและสิทธิของตัวบุคคลในการกำหนดมะฮัร รวมถึงอำนาจการครอบครองมะฮัร

3.ด้านสภาพและปัญหาในการกำหนดมะฮัร ส่วนใหญ่แล้วครอบครัวที่มีบุตรสาวแต่งงานแล้ว สามารถมองเห็นสภาพและปัญหา และอธิบายสภาพที่เป็นจริงในสังคม ที่มีผลต่อการนำไปใช้จริงในการกำหนดมะฮัร โดยจะอธิบาย ถึงสังคมปัจจุบันการกำหนดมะฮัรจะมีแนวโน้มขึ้นสูงโดยใช้การศึกษา ฐานะฝ่ายผู้หญิงและตำแหน่งทางสังคมของฝ่ายหญิงเป็นที่ตั้ง ส่งผลให้เกิดปัญหาการแต่งงานช้าลงในหมู่หนุ่มสาว เกิดปัญหาหนี้สินหลังแต่งงาน สืบเนื่องจากมะฮัรสูง มีการหนีไปแต่งงาน หรือไม่ก็อยู่แบบไม่แต่งงาน เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดนี้มีผลต่อครอบครัวและสังคมต่อไป

²² อิบนุกุตมาะฮุก อัลมุฆนีนี มัคตะบาตุลมานาร ฮียีปต์ 1367 หน้า 681

2.อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จากกลุ่มตัวอย่างที่ได้สัมภาษณ์เกี่ยวกับมะฮัรตามกฎหมายอิสลาม สภาพและปัญหาการปฏิบัติใช้ของมุสลิมตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา พบว่า ไม่สอดคล้องตามกฎหมายอิสลาม โดยกฎหมายอิสลามแล้ว กำหนดไว้ว่า

1.มะฮัรคือทรัพย์สินค่าสมรสที่ชายต้องการชำระให้แก่สตรีอันเนื่องมาจากการสมรส จากการศึกษาพบว่า ครอบครัวที่มีบุตรสาวแต่งงานแล้ว จะเรียกค่ามะฮัรเป็นเงินตรา โดยจะระบุค่ามะฮัรเป็นเงิน และทรัพย์สินที่มีค่าเช่น ทองรูปพรรณ ที่ดิน เป็นต้น

2.มะฮัรเป็นสิทธิของภรรยาเพียงผู้เดียวเท่านั้น จากการศึกษาพบว่า มะฮัรที่ฝ่ายชายมอบให้ฝ่ายหญิงในการสมรส ฝ่ายหญิงเป็นผู้ครอบครองในมะฮัรทั้งหมด แต่จะมีบ้างที่ภรรยาจะมอบให้กับบิดามารดา เพื่อเป็นการตอบแทนและค่าใช้จ่ายในการจัดพิธีการสมรส

3.การกำหนดค่ามะฮัรตามกฎหมายอิสลาม ไม่ตายตัว ขึ้นอยู่กับความสามารถของสามี และให้คำนึงถึงความเหมาะสม ความบารอเกาะฮุที่เป็นฮิกมะฮุหลังจากที่ได้แต่งงานแล้ว จากการศึกษาครั้งนี้ การกำหนดมะฮัรในตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มีแนวโน้มสูงขึ้น โดยใช้สภาพของฝ่ายหญิงเป็นที่ตั้ง เช่น มีการกำหนดมะฮัรตามการศึกษาฐานะ หน้าที่การงานของฝ่ายหญิงและตำแหน่งทางสังคมของครอบครัวฝ่ายหญิงเป็นตัวกำหนดค่ามะฮัร ซึ่งมีผลต่อความสามารถของฝ่ายชายในการหามะฮัร ทำให้หนุ่มสาวแต่งงานกันช้าลง มีหนี้สินที่เกิดจากมะฮัรตามมาหลังแต่งงาน และมีการแต่งงานที่ไม่ผ่านจากการยินยอมของครอบครัวมากขึ้น เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องนี้ ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า การกำหนดอัตรามะฮัรไม่ควรให้มีอัตราที่สูงเกินไป และให้เหมาะสมด้วยกันทั้งสองฝ่าย ตลอดจนไม่ควรกำหนดอัตรามะฮัรตามกระแสนิยมของสังคม ทั้งนี้เพื่อที่จะส่งเสริมให้ทั้งสองฝ่ายได้มีการแต่งงานและอยู่ด้วยกันในชีวิตคู่อย่างมีความสุขและแนะนำควรคำนึงถึง

1. ให้คำนึงถึงความรักของฝ่ายชายและฝ่ายหญิง

2. ให้คำนึงถึงสภาพของฝ่ายชาย

3. ให้คำนึงถึงความบาราเกาะห์และอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

สมาคมศิษย์เก่าอาหรับแห่งประเทศไทย 2542 พระหาคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมความหมายภาษาไทย.

อัลมะดีนะฮ์ : ศูนย์กษัตริ์พะฮัดเพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน.

มัสลัน มาหะมะ. แต่งงานง่าย ชินายาก. มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา.

อิสมาแอ อาลี 2545 กฎหมายอิสลามเบื้องต้น วิทยาลัยอิสลามศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาลัยเขตปัตตานี.

อรุณ บุญชม. ม.ป.ป อัลฟีกฮฺ (นิติศาสตร์อิสลาม) เล่ม 4 กรุงเทพฯ: ส.วงศ์เสงี่ยม.

al-Dādir Abū al-Baroqah . 1392. Shar al-Saqhir Egypt Dar al-maā-rif.

al-Dusuqi Samsudin bin Muhammad. 1998. Hashiah al-Dusuqiah al-Sharal. Kabir.Egypt Dar al-
maa-rif.

Ibnū Kuddāmah .1367 . Al – mughny Egypt Maqtabatul manār.

Muhammad Ibnu Ali shukany. Nailu al-awtar . Egypt.

al-Nāwāwi. 1996. Al-Mujmusharmuhazab. Bierut : Dar-fikir.

Sayyid Qutub. 1917. Fī Zilal al-qurān . Dār al shuq.

al-Shafie. 1973. Al-um. Bierut Dar-Ma'aarif.

หนังสือที่แปล

ยูซุฟ ก็อรฎอวี. ะหลาลและหะรอมในอิสลาม พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสืออิสลาม กรุงเทพฯ.

วิทยานิพนธ์

ยะโกบ เสมอภพ. 2549. การศึกษาบทบัญญัติกฎหมายอิสลามและการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับมะฮัรกรณีศึกษา อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

มะสักรี กาเจ. 2548. ศึกษาเปรียบเทียบมะฮัรในกฎหมายอิสลามตามทัศนะมัซฮับทั้งสี่. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

Prince of Songkla University
Pattani Campus